

Vogels kijken tijdens de 1000-soortendag in het Gooi 2014

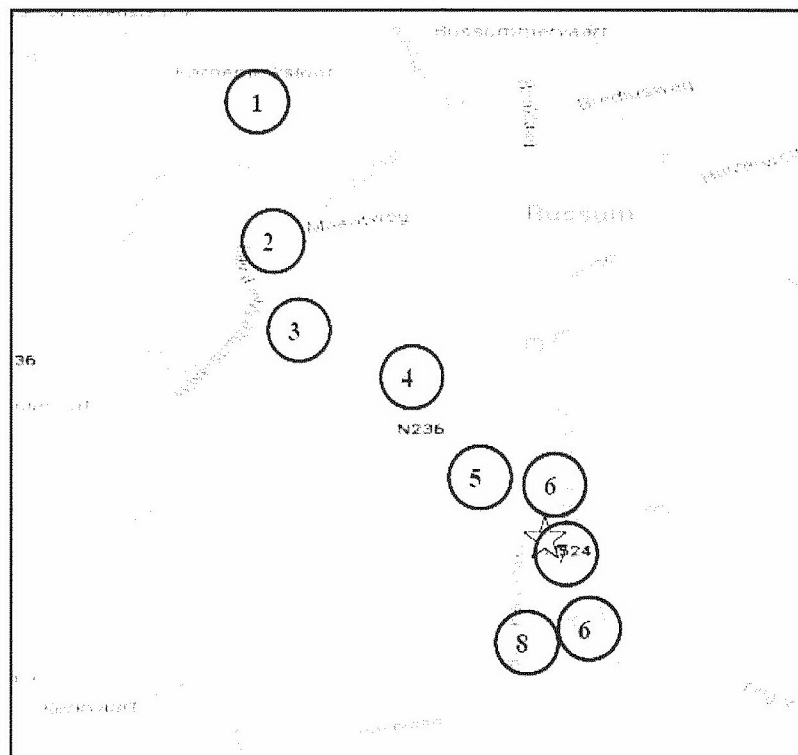
Fred van Klaveren & Theo van Mens

Op zaterdag 16 en zondag 17 augustus 2014 hebben de natuurorganisaties van het Gooi onder leiding van de KNNV afdeling Gooi een 1000-soortendag gehouden. Doel van deze dag was het vaststellen van zoveel mogelijk soorten planten en dieren in natuurgebieden in het Gooi. Het thema van de dag was: Verbinding. De organisatie wilde met de 1000-soortendag een verbinding scheppen tussen de natuurorganisaties in het Gooi, in met elkaar verbonden natuurgebieden. Hieronder een kort verslag van deze bijzondere dag.

Een aantal natuurorganisaties in het Gooi, w.o. de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, KNNV, IVN en GNR werkt sinds kort samen in een partnership. Ze hebben de Infoschuur 't Gooi aan de Naarderweg in Hilversum als gezamenlijke uitvalsbasis. De 1000-soortendag is georganiseerd door de KNNV afdeling Gooi en gecoördineerd door de auteurs van dit artikel. De inventarisatie is uitgevoerd door in totaal ca. 75 vrijwilligers van bovengenoemde werkgroepen. Onmisbaar was ook de professionele en enthousiaste ondersteuning van het Goois Natuurreservaat en de Vereniging Natuurmonumenten. Daarnaast hebben ook medewerkers van landelijke organisaties, zoals Naturalis, RAVON en de Vlinderstichting ons bijgestaan bij het onderzoek met hun kennis.

Biodiversiteit in Nederland

De **1000-soortendag** is een concept dat in 2010 in het Jaar van de Biodiversiteit in Nederland is ontstaan. De biodiversiteit in Nederland, kort gezegd het aantal dier- en plantensoorten, staat zwaar onder druk. Als voorbeeld: in 1950 waren er in Nederland ongeveer 1400 soorten planten. Daarvan zijn er in een halve eeuw bijna 100 soorten uitgestorven en 500 soorten sterk in aantal achteruit gegaan. Een vergelijkbare trend is te noemen voor vogels en andere organismen. Het Nederlands natuurbeleid is gericht op het veilig stellen van deze biodiversiteit. Een belangrijke hoeksteen daarin is het beschermen, maar ook het verbinden van natuurgebieden om de achteruitgang van soorten terug te dringen.

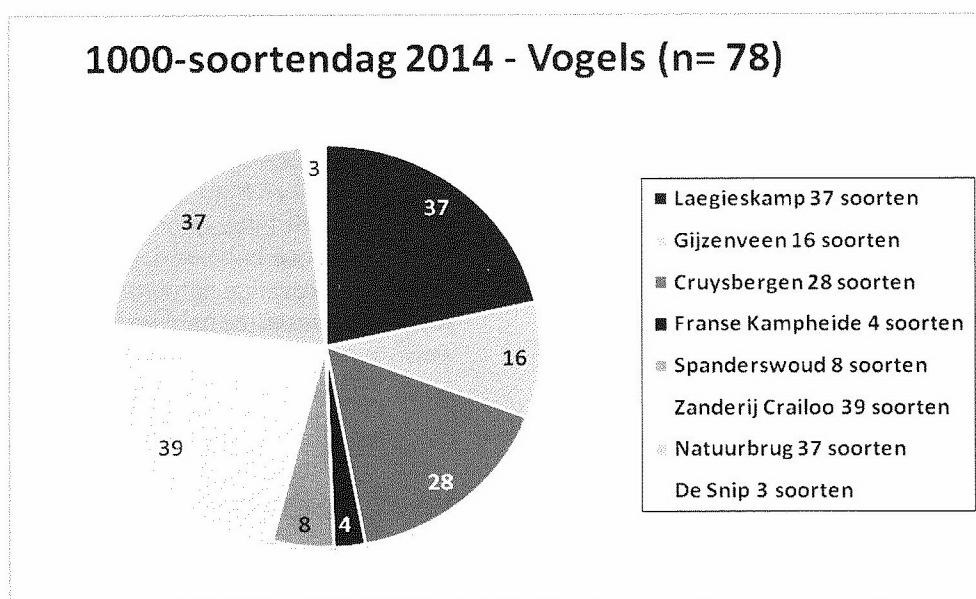
Figuur 1. Onderzochte natuurgebieden van de 1000-soortendag 2014.

Hoe de ontwikkeling van dier- en plantensoorten in het Gooi verloopt kan onder meer met een 1000-soortendag worden vastgesteld. In het Gooi kennen we een groot aantal natuurgebieden, onder andere in eigendom en beheer bij het Goois Natuurreservaat en de Vereniging Natuurmonumenten. Daarnaast wordt gebouwd aan het Netwerk Natuur, een fijnmazig netwerk van verbindingen tussen natuurgebieden. Door dit netwerk worden de natuurgebieden uitgebreid en aan elkaar verbonden. De gekozen natuurgebieden (samen 225 ha) zijn met elkaar verbonden door ecologische verbindingen, zoals de Natuurbrug bij Crailo en vormen samen een verbindende schakel tussen het Naardermeer en de Heuvelrug. De gebieden

die zijn onderzocht (figuur 1) zijn: Laegieskamp (1), Gijzenveen (2), Cruysbergen (3), Franse Kampheide (4), Spanderswoud (5), Zanderij Crailo (6) met de Natuurbrug (7) en De Snip (8).

Het weer

In dit warmste jaar ooit was nota bene augustus een van de koelste en natste maanden. In de week voorafgaand aan de 1000-soortendag was het uitermate regenachtig, met veel wind en koele nachten. De avond van 16 augustus was onverwacht zonnig en helder, maar koel. Op 17 augustus was het vochtig, bewolkt, maar overwegend droog tot het eind van de middag, die werd afgesloten met een forse stortbui!

Figuur 2. Aantal vogelsoorten per onderzocht natuurgebied.

Resultaten

Op zaterdag 16 augustus vond de eerste 'aftrap' plaats om 21.00 uur. Tijdens deze avond en nacht zijn tot ca. 01.30 uur alle soorten nachtvlinders, vleermuizen en uilen gelokt, beluisterd en geteld. Op zondag 17 augustus zijn de dier- en plantensoorten genoteerd, die overdag zijn te zien. Er is om 06.00 uur gestart met de laatste uilen en vleermuizen. Op de Natuurbrug zijn vanaf 06.00 uur trekvogels geteld en is gestart met het inventariseren van de overige gebieden. Om 17.00 uur sloten we de 1000-soortendag gezamenlijk af. In totaal hebben we met elkaar 14 uur in zeven van de mooiste natuurgebieden in het Gooi naar planten en dieren kunnen kijken. Gedurende beide dagen zijn 1004 soorten planten en dieren geteld. Dit aantal is nog onder voorbehoud; sommige waarnemingen moeten nog worden beoordeeld. Het aantal waargenomen planten en dieren is op

http://gooi.waarneming.nl/1000_soortendag_gooi.php terug te lezen.

Torenvalk

Foto: Pieter Doorn

In totaal zijn 78 soorten vogels waargenomen: 10 soorten in de avond van 16 augustus en 76 soorten op 17 augustus. De bonte vliegenvanger en

goudvink, regelmatige gasten in de gebieden, zijn waargenomen alleen op 16-8.

Bijzondere (schaarse of zeldzame) soorten waren: boomleeuwerik, ijsvogel, matkop, raaf, torenvalk, wespindief, witoogeend en zwarte specht. De ijsvogel is gesignaleerd in maar liefst vier gebieden. Van de matkop is slechts een fractie over van wat er 20 jaar geleden nog in het Gooi te vinden was. De witoogeend was een cadeautje en kreeg landelijke aandacht.

Andere soorten waren opvallend vanwege de tijd van het jaar en/of vanwege de lage trefkans: appelvink, bonte vliegenvanger, bosruiter, bosrietzanger, bosuil, dodaars, fitis, goudvink, grasmus, groene specht, grote gele kwikstaart, oeverzwaluw, ooievaar, waterral, watersnip en witgatje.

Gelukkig werd van de bosrietzanger ook zang gehoord; de soort is nauwelijks met het oog op naam te brengen. De waterrijke gebieden trokken leuke trekvogels aan, zoals waterral, witgat en bosruiter.

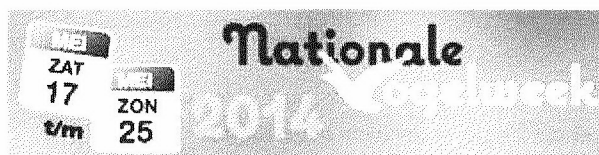
De meest wijdverspreide en algemene soorten waren: boerenzwaluw (algemene trekvogel in augustus), boomkruiper, grote bonte specht, grauwe gans, houtduif, koolmees, meerkoet, merel, pimpelmees, roodborst, vink, winterkoning, zwarte kraai.

De gebieden met de meeste diversiteit aan biotopen trokken de meeste soorten (Figuur 2). Dat was te verwachten, maar goed om ook tijdens deze 1000-soortendag vast te mogen stellen: Laegieskamp, Cruisbergen, Zanderij met Natuurbrug. Op De Snip, op de Franse Kampheide en in het Spanderswoud werden, ondanks hun relatief grote oppervlakte slechts weinig soorten aangetroffen. Het matige weer, de grotere eenvormigheid van de biotopen en (daardoor) de beperkte aantrekkelijkheid voor trekvogels is hier waarschijnlijk de oorzaak van.

Tot besluit

Dit artikel is slechts een korte impressie van het 14 uur tellen van vogels (en andere soorten). Van de 1000-soortendag wordt nog een integraal verslag gemaakt, waarbij ook de relaties met die andere soorten en daarmee ook het ecologisch belang van de natuurgebieden en hun verbindingen zullen worden weergegeven.

Als organisatoren willen wij hierbij graag nogmaals GNR en Natuurmonumenten, de partners van de Infoschuur en de leden van de Vogelwerkgroep bedanken, die zich - net als de leden van de overige natuurorganisaties - met zoveel enthousiasme hebben ingezet voor het welslagen van de 1000-soortendag 2014!

Overzicht ledenmutaties t/m 31-12-2014

Nieuwe leden

A. Cornelissen	3813 RS Amersfoort
J. Croonen	1411 LB Naarden
H. Eichhorn	1273 SV Huizen
M. de Wit	1273 SV Huizen
H.P. Vos	1405 AR Bussum
C. Molenaar	1852 ES Heiloo
D. Mol	1074 VK Amsterdam
J. van den Eshof	3755 GA Eemnes
A. Lawson-Bruijne	1251 VL Laren

Adreswijzigingen

M. A. J.F.H., Tabois	1216 KG Hilversum
A.J. Huussen	1231 AE Nieuw Loosdrecht
S. Huussen	1231 AE Nieuw Loosdrecht

Opgezegd

B .H. A. van Stigt Thans	1215 JP Hilversum
H. Geertsema	1273 EB Huizen
J. Geertsema	1273 EB Huizen
V. van den Brink	3768 EX Soest
P. Huisman	3768 EX Soest
A. Harten-Kooijmans	1403 XR Bussum
M.G.J. van Duinhoven	3822 CG Amersfoort
T. van der Molen-Doorn	1222 RP Hilversum
E. van der Molen	1222 RP Hilversum

Overleden

J. van Stigt Thans	1215 JP Hilversum
--------------------	-------------------